

Falske fordomme om enebørn

Tre psykologer fra Estland har for nylig undersøgt, om den udbredte opfattelse af enebørn som værende forskellige fra børn med søskende holder stik. De estiske forskere mente på forhånd, at både psykologer og almindelige mennesker forventer, at enebørn som voksne gennemgående er mere selvoptagne og egoistiske samt ensomme og isolerede end de, der er vokset op med en eller flere søskende.

For at teste, om disse fordomme virkelig findes, bad forskerne 200 studerende om at forestille sig, hvilken personlighed en ukendt person ved navn NN havde. De studerende fik forelagt en lille historie om NN, som i vage vendinger beskrev nogle træk af denne persons opvækst og studietid. Der var to udgaver af historien, og de var næsten helt ens; den eneste forskel var, at NN i den ene historie var vokset op som enebarn, og i den anden historie var NN vokset op med to søskende. De 200 forsøgspersoner skulle så "gætte" på NN's personlighed ud fra den noget korte (og intetsigende) historie. Konkret skulle de score NN med hensyn til en lang række personlighedstræk. Der var i alt 30 personlighedstræk, og på ikke mindre end 23 af disse 30 træk blev NN bedømt temmelig forskelligt, afhængig af om han var enebarn eller ej! Mange af disse forskellige bedømmelser afslørede netop den omtalte fordom om enebørn som selvoptagne, egoistiske og ensomme.

Efter således at have fået en nærmest overvældende bekræftelse på hypotesen om udbredte fordomme over for enebørn gik forskerne videre og undersøgte, om denne fordom var rigtig eller forkert. En fordom betyder jo egentlig en "dom på forhånd", altså inden man rigtig ved noget om vedkommende, og denne "for-dom" kan jo være både rigtig og forkert. Det ligger dog i den almindelige, psykologiske brug af ordet "fordomme", at det er forkerte fordomme og som regel negative fordomme. Hvis man kun troede om enebørn, at de var mere intelligente end andre, ville det også være en "fordom". Man vil dog nok kun anvende ordet i dagliglivet, hvis det er negativt, som fx at enebørn er egoistiske.

For nu at undersøge, om den temmelig negative fordom om enebørn, der fremgik af den første undersøgelse, var holdbar eller ej, bad forskerne 725 yngre personer om at udfylde det samme personlighedsskema som i den første undersøgelse, men denne gang skulle de bedømme sig selv på de 30 forskellige personlighedsskalaer. Ud af de 725 personer, var de 81 vokset op som enebørn, og da man sammenlignede svarene for disse 81 personer med resten, viste det sig, at der ikke på en eneste af de 30 skalaer var en gennemsnitlig forskel fra selvbedømmelsen i den store gruppe af unge, der var vokset op blandt søskende!

De estiske forskere mener derfor, at man med rette kan

stemple det som en fordom, når så mange tror, at enebørn i gennemsnit er mere egoistiske, selvoptagne og ensomme end andre.

tn

Kilde: Möttus, R., Indus, K. & Allik, J. (2008). Accuracy of only children stereotype. *Journal of Research i Personality*, 42. 1047-1052.